

n. eine mit Menschen angefüllte, eine bewohnte Gegend: रक्षितेषाकुलेषु च R. 3, 43, 34. — Wird von कुल् abgeleitet, scheint uns aber eher von कर्, किरति mit श्रा abzustammen. — Vgl. पर्याकुल, व्याकुल, संकुल, समाकुल.

श्राकुलता (von श्राकुल) f. 1) Fülle, Menge: श्रावेगः संभ्रमस्तत्र वर्षत्रे पीडिताङ्गता — धूमाश्राकुलताग्निने — पांश्याश्राकुलतानिलात् Sāh. D. 64, 13. fgg. BALLANTYNE: perplexity about smoke, etc. — perplexity about dust, etc. — 2) Verwirrung: (कृष्ण) पञ्चपर्वतमध्यस्था नदीवाकुलतां गता MBh. 3, 404. mit dem instr. comp.: गौडिष्ठयक्ष्णीडनाकुलतया AMAR. 72.

श्राकुलत्व (wie eben) n. 1) Fülle, Menge: श्राकुलत्वाच्च कृतृष्णामिकाते संस्थिता द्विजः MBh. 3, 13741. — 2) Verwirrung, Verwirrtheit: श्राकुलत्वं च शत्रूणां हृदि चित्रमज्ञायत KATHĀS. 19, 60. तव चित किमाकुलत्वम् BHARTṚ. 1, 17.

श्राकुल्य (wie eben), श्राकुल्यपति in Verwirrung oder Unordnung bringen: प्रणश्यञ्जनकालाहलेन लोकमाकुलयन् PAÑĀT. 129, 19. Davon part. श्राकुलित in Verwirrung oder Unordnung gebracht, verwirrt: श्रम्भोविहाराकुलितो ऽपि वेषः RAGH. 16, 67. मार्गाचलव्यतिकराकुलितेव सिन्धुः KUMĀRAS. 3, 85. मन्दांश्राकुलितचरामुडप्रवाल R. 6, 17. धाताकुलितचेतन R. 2, 72, 18. शोकेनाकुलितेन्द्रियः 98, 11. भाषाकुलितेन्द्रियः 4, 34, 6. चित्ताकुलितमानस MBh. in LA. 46, 19. पिपासाकुलितचित्त PAÑĀT. 242, 5. 253, 15. स्मराकुलितमति Hit. 39, 20. श्रत्याकुलितमूढया ÇUK. 44, 18. नकुलाकुलिताः (सर्पाः) Suçr. 2, 263, 4. getrübt: वृषः पिबति केदरे निःश्रासाकुलितं पयः R. 3, 22, 18.

श्राकुलि m. N. pr. eines Asura-Priesters ÇAT. Br. 1, 1, 3, 14. श्राकुलीकर (von श्राकुल + कर) 1) mit Etwas erfüllen: तरङ्गैराकुलीकृतम् R. 4, 41, 29. — 2) in Verwirrung bringen: चित्ताकुलीकृतमति PAÑĀT. V. 25. सैन्यानिर्घोषप्रतिशब्दाकुलीकृत KATHĀS. 19, 66. — Davon श्राकुलीकरण n. das Verwirren, = विमोहन P. 7, 2, 54, Sch.

श्राकुलीभू (von श्राकुल + भू) verwirrt werden: सत्यामाकुलीभूतो ऽस्मि ÇAK. 29, 23.

श्राकूत n. Absicht, Antrieb H. 1383. VS. 18, 58. चित्ताकूतम् (copulat.) AV. 11, 9, 1. श्राकूतादा एतदग्ने कर्म समभवत् ÇAT. Br. 6, 6, 1, 15. भावाकूतं वमद्भिर्दिवेनौः AMAR. 4. SĪMĀHJAK. 31. संकेतकालमनसं विटं शात्वा विदग्धया । हसन्नेत्रार्पिताकूतं (mit Anspielung auf die lachenden Augen) लीलापद्मं निमीलितम् || Citat in Sāh. D. 21, 4, 5. साकूतम् adv. in einer bestimmten Absicht, bedeutsam MĀKĀH. 62, 12. KATHĀS. 6, 141 (BROCKHAUS: hastig). Vgl. यत्राकूत. — Vielleicht von derselben Wurzel wie कवि. Vgl. श्राकूति.

श्राकूति f. Absicht, Vorhaben: श्राकूतिः सत्या मनसो मे अस्तु RV. 10, 128, 4. 151, 4. 191, 4. VS. 4, 7. 11, 66. AV. 3, 2, 3. 4. 8, 5. 20, 9. सं म् श्राकूतिर्दृश्यताम् 4, 36, 4. 5, 6, 10. 7, 9. 19, 4, 2. ÇAT. Br. 3, 1, 4, 12. श्राकूतिनां च चित्तिनां प्रवर्तक (कृष्ण) MBh. 3, 15530. Personif. eine Tochter von Manu Svājambhava und der Çatarûpā VP. 33. 34. 99, N. 1. — Vgl. श्राकूत.

श्राकूतिर्प्र (श्रा° + प्र adj.) adj. das Vorhaben zur Erfüllung führend AV. 3, 29, 2.

श्राकूवार m. = श्राकूवार AK. 1, 2, 3, 1, Sch.

श्राकूत (part. praet. pass. von कर्, करोति mit श्रा [s. d.] angebracht:

समुद्रे श्रध्याकूते गृहे RV. 8, 10, 1. श्राकूतम् wird NAIGH. 3, 12 unter den zusammengesetzten Partikeln aufgeführt, wohl missverständlich und ungenau nach der angef. Stelle, indem es in der Bedeutung eines einfachen श्रा (vgl. श्राकीम्), wie dieses sonst nach श्रधि vorkommt, gefasst wurde.

श्राकूति (von कर्, करोति mit श्रा) f. 1) Bestandtheil: समानो मासु श्राकूतिः RV. 10, 83, 5. पञ्चपादं पितरं द्वादशाकूतिम् (adj.) 1, 164, 12. — 2) Form, Gestalt, äussere Erscheinung AK. 3, 4, 164. TRIK. 3, 3, 147. H. an. 3, 249. MED. t. 94. स्पष्टो ऽस्याकूतिरादर्शाकूति प्राशित्रकराणां चमसाकूति वा KĀTJ. ÇR. 1, 3, 39. 9, 2, 13. 26, 1, 20. स वृत्तकालाकूतिभिः परः ÇVETĀÇV. Up. 6, 6. चिकूताकूति M. 11, 52. तुल्या° N. 3, 9. दारूणा° 12, 13. HĪP. 2, 2. धोरा° Hir. 34, 20. भव्या° Vid. 43. प्रतिभया° R. 4, 9, 46. काञ्चना° 1, 13, 26. श्रावातव्यञ्जनाकूति bei dem sich noch keine Spur von Bart zeigt BRĀHMAN. 1, 28. किमिव हि मधुराणां मण्डनं नाकूतिनाम् ÇĀK. 19. श्रद्धे सर्वास्ववस्थासु रमणीयत्वमाकूतिविशेषापाम् 80, 7. Vid. 103. 260. Ohne alle Noth spalten H. an. MED. und VĀIÇ. (beim Sch. zu Kir. 1, 36) noch weiter, indem sie die Bedeut. Körper aufstellen. — 3) Art, Unterart, Species TRIK. H. an. MED. Suçr. 2, 17, 14. 16. 49, 8. 164, 11. श्राकूतिर्व्यपदेशानां प्रायश्चित्त श्रादित RV. Prāt. 18, 4. Vgl. श्राकूतिगण. — 4) ein Metrum von 88 Silben RV. Prāt. 16, 56. 59. KĀTJ. ANUKR. 4, 12. COLEBR. Misc. Ess. II, 163. — 5) m. N. pr. eines Mannes MBh. 2, 1165. — Vgl. श्राकार.

श्राकूतिगण (श्रा° 3. + गण) m. eine zu einer grammatischen Regel gehörende Sammlung von Wörtern, die eine ganze Klasse von Wörtern enthält, welche vollständig auszuführen nicht gut möglich ist. Während also ein gewöhnlicher गण fest abgeschlossen ist, lässt ein श्राकूतिगण noch ein Undsowweiter zu. In der Grammatik von PĀṆINI gehören zu solchen श्राकूतिगण unter andern der श्रश्रधादि, श्राश्रादि, काण्डादि, कपिलकादि.

श्राकूतिच्छत्रा (von श्रा° + छत्र) f. N. einer Pflanze, *Achyranthes aspera* Lin., RATNAM. im ÇKDR.

श्राकूतिमत् (von श्राकूति) adj. mit einer Gestalt versehen, verkörpert: श्राकूतिमतीं सात्तादिव मधुश्रियम् KATHĀS. 10, 88.

श्राकूष्टि (von कर्प् mit श्रा) f. Anziehung, Ansichziehung, das Spannen (der Bogensehne): श्राकूष्टि AMAR. 1. श्राकूष्टिमत् ein Zauberspruch, durch den man Jmd heranzieht HIT. I, 90.

श्राकूँ adv. herwärts, zugewandt, nahe NAIGH. 2, 16 (nach 3, 26 auch ein हूरनामन्): वमग्ने श्राकूँकि नमस्यः RV. 2, 1, 10. — loc. von श्राकू und dieses von श्रत्त् mit श्रा; vgl. श्रनूक, श्रपाक, श्रमीक, उपकि, परकि u. s. w.

श्राकूनिर्प (श्राकूँ + निरप von पा) viell. nahe beobachtend, zuschauend; von den Rossen der AÇVIN: श्राकूनिपासो श्रद्धेर्भिविधतः स्वर्णं श्राकूँ तन्वत् श्रा रत्नः RV. 4, 43, 6. Nach NAIGH. 3, 14 = मेधाविन्. — Vgl. कानिप.

श्राकूकिर m. = αἰγόμενος Z. f. d. K. d. M. 4, 306. Ind. St. 2, 239. WEBER, Lit. 227. VARĀH. in Verz. d. B. H. No. 837 (p. 234).

श्राकूशल n. nom. abstr. von 3. श्र + कुशल P. 7, 3, 30.

श्राकूह्य m. N. pr. eines Mannes ÇAT. Br. 6, 1, 3, 24.

श्राकू s. u. श्रच् mit श्रा.

श्राक्रन्द (von क्रन्द mit श्रा) m. Geschrei: श्राक्रन्दे चाप्यपिहीति so auch, wenn (der Führer des Wagens) ruft: gehe bei Seite M. 8, 292. तत्रैव नि-